

'Klappen op het water'

Een notitie ter introductie en toelichting:

- *de aanleiding en het vervolg*
- *over de auteur*
- *marktkansen*
- *samenvatting*

drie hoofdstukken:

- Hoofdstuk 9 Bewegende dijken*
- Hoofdstuk 10 Gebroken dijken*
- Hoofdstuk 11 Het halve huis*

Peter Noordhoek

'Klappen op het water'

Een notitie ter introductie en toelichting

1. De aanleiding en het vervolg

Aan de gevel van een groot wit huis in het midden van een Hollands dorp is een steen gemetseld. Tenzij de tuinman de struik die er onder staat te hoog heeft laten opgroeien, kan daar op worden gelezen: "dit huis was een toevlucht in dagen van benauwdheid".

Ik ben opgegroeid in het huis met die steen. Een doktershuis in het dorp 's-Gravendeel, een kleine plaats in het oosten van de Hoeksche Waard. Altijd weer waren er momenten waarop ik mij afvroeg wat voor verhaal er achter de woorden van die steen school. Ik hoorde vage opmerkingen, stukken van een groter verhaal, anekdotes. Allemaal lieten ze iets zien van een enorm groots en spannend verleden in een verder zo verschrikkelijk normaal dorp.

Dat verleden was de Watersnoodramp 1953. Een verleden dat zich maar vier jaar voor mijn geboorte heeft afgespeeld. Als iemand met een levendige belangstelling voor alles dat met geschiedenis te maken heeft, en die het allerliefste onderdeel van die geschiedenis zou willen zijn, is zo iets moeilijk te accepteren. Het is alsof iemand een schatkist op mijn pad heeft gelegd, alleen maar om het vlak voor mijn komst te kunnen wegrukken. Met vage sporen en een geheimzinnige steen als enig bewijs. Natuurlijk wilde ik nog weten wat er in heeft gezeten. Dus nam ik mij voor om meer over de schatkist te weten te komen. En dat lukte op een manier zoals dat bij schatkisten hoort.

In onze grote kelderverdieping, schuin tegen de dijk aange-

In de envelop bevond zich de getypte tekst van een lezing over de Watersnoodramp. Mevrouw Van der Bijl, zo heette zij, heeft deze lezing een paar weken na de ramp gehouden voor de plaatselijke afdeling van de Plattelandsvrouwen. Een snel geschreven tekst, vol met dingen die ze waarschijnlijk anders van haar leraar Nederlands had geleerd. Een tekst als een ruwe diamant. Daarin vond ik eindelijk het antwoord op de vraag hoe het in mijn eigen huis geweest moest zijn in de dagen van de ramp.

Het is deze tekst die mij aan het denken heeft gezet over het schrijven van een eigen verhaal over de ramp. Tijdens een vakantie bedacht ik de structuur van een spannend verhaal waarin de gebeurtenissen in het huis centraal zouden komen te staan. Mijn doel: haal de emotie naar boven rondom een gebeurtenis die voor zeer veel mensen minstens zoveel moet hebben betekend als de Tweede Wereldoorlog. Al die nuchtere Zeeuwen en Hollanders hebben heel weinig gesproken over de ramp en haar gevolgen. De aandacht is gericht geweest op al die mooie Deltawerken. Doorbreek dat zwijgen, praat niet over nieuwe dijken en dammen. Maak een mooi verhaal dat een stukje recente geschiedenis tot leven brengt 'zoals het echt is geweest'.

Zo is het niet gegaan. Gelukkig maar. Anderen, de journalist Kees Slager en de wetenschapper Selma Leydesdorff, hebben dat recent heel goed gedaan. Bij mij is het vertellen van het 'echte' verhaal minder belangrijk geworden. Dat is gekomen door mijn keuze van de hoofdpersoon. In haar verslag over de ramp schrijft de vrouw die in de dagen van de ramp letterlijk en figuurlijk in het centrum van alle activiteiten was: "De kinderen namen het geval heel rustig op en waren doodkalm, behalve de oudste, die veel gezien had".

Zij licht dat verder niet toe, maar in dat citaat vond ik mijn hoofdpersoon. Ik besloot aan te sluiten bij mijn eigen herinneringen als kind in mijn dorp. Wat zou ik hebben gedaan als ik zijn leeftijd zou hebben gehad?

De keuze van de hoofdpersoon is uiteindelijk het zo goed als het enige geweest dat ik uit haar verhaal heb overgehouden. Gedurende de twee-en-een-half jaar dat ik nu aan het schrijven ben, heb ik mij strak gehouden aan de opzet van het verhaal zoals ik dat tijdens mijn vakantie in mijn gedachten kreeg. Tegelijk is de aanleiding, het verhaal van mevrouw Van der Bijl, ver weg gezakt. De hoofdpersoon, en een paar andere personen die ik in het begin nog niet had ontmoet, hebben de vertelling overgenomen. Zo hoort het ook, denk ik.

Kijk ik terug, dan ben ik verbaasd over het grote aantal elementen dat ik voor dit verhaal heb gebruikt. Ik vraag me af wat ik eigenlijk heb geschreven.

KLAPPEN OP HET WATER

Een jongensboek is het in ieder geval niet. Te moeilijk. Maar wat dan wel?

Een avonturenroman? Een historische roman? Een detective? Een 'streek'roman? Een roman over het geloof? Dat alles, ja. Een liefdesroman? Misschien zelfs dat. Het enige dat ontbreekt is sex. Als iemand nu zeker wilt zijn dat dit een uitzonderlijke roman is, dan is dat toch wel het doorslaggevend argument. Geen sex. Is dat nog mogelijk anno 1993?

Misschien niet. Het interesseert me weinig. Laat ik het zo zeggen; voordat ik ben gaan schrijven zijn er allerlei overwegingen door mijn hoofd gegaan. Ook commerciële. Ik heb bedacht dat er te weinig echte vertellingen bestaan in de Nederlandse literatuur. Ik heb bedacht dat er nog nooit iemand is geslaagd in het tot leven brengen van de Watersnoodramp. Ik heb bedacht dat het, na alle verhalen over de Tweede Wereldoorlog, die ramp eigenlijk nog de enige achtergrond is die doenlijk is voor een roman die zich onttrekt aan het alledaagse, aan ons goede normale Nederland. De enige achtergrond die nog denkbaar is voor dingen die groter zijn dan wij zelf. Een achtergrond waaraan wij ons kunnen spiegelen en zien wie wij 'werkelijk zijn'.

En daarmee ben ik aan de gang gegaan. En zonder te willen beweren dat alles zich vanzelf schreef, is het wel zo dat alle overwegingen uit het begin naar de achtergrond zijn geschoven en het verhaal zich ontwikkeld heeft als het heeft gedaan. Is het geslaagd? Dat is aan u om te beoordelen.